

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2012

JĘZYK BIAŁORUSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2012

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu III/1R; III/2R; III/7; III/9; III/11; III/12; III/13

Temat 1: Na podstawie analizy i interpretacji wierszy *Spadczyna (Spuścizna)* Janki Kupały oraz *Spadczyna (Spuścizna)* Alesia Razanawa, napisz, czym jest ona dla poetów.

Kryteria		Punktacja 25
1. Rozwinięcie tematu	1. Informacja o autorach: – Janka Kupała – klasyk literatury białoruskiej; tworzył w I połowie XX w.; autor wierszy, poematów, komedii i dramatów; redaktor <i>Naszej Niwy</i> ; – Aleś Razanau – współczesny poeta białoruski; eksperymentator; w swojej twórczości łączy tradycję z nowatorstwem; autor wielu zbiorów wierszy.	0–2
	2. Dostrzeżenie problematyki obu wierszy – miłość i szacunek do rodzinnych stron, gloryfikacja ojczyzny, rola spuścizny i tradycji w życiu człowieka.	0–1
	3. Dostrzeżenie przesłania obu utworów – miłość do ojczyzny oraz poszanowanie tradycji i spuścizny po przodkach mają wymiar ogólnoludzki, są wartością uniwersalną w życiu każdego człowieka.	0–2
	4. Wyjaśnienie i uzasadnienie tytułu <i>Spuścizna</i> , np.: – miłość i szacunek do ojczyzny wyrażone w poszanowaniu dziedzictwa narodowego, tego, co zostało po przodkach.	0–1
	5. Zauważenie, że wiersz <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Janki Kupały został napisany w 1918 roku, natomiast <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Alesia Razanawa – w 1981 roku, co świadczy o ponadczasowej problematyce obu wierszy.	0–2
	6. Omówienie obrazu spuścizny w wierszu <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Janki Kupały: – przywołanie atrybutów przestrzeni tworzących obraz ojczyzny: bocian na lipie, gromady wron na cmentarzu, jagnięta na pastwisku, dąb w polu; – wspomnianie dźwięków przypominających rodzinne strony: klekot bociana, krzyk wron, szelest lasu; – ukazanie spuścizny jako skarbu po przodkach, z pozoru zwykłe przedmioty i zjawiska, mają jednak niezwykle właściwości; – skojarzenia i obrazy związane z ojczystym krajem są bezustannie obecne w myślach i snach podmiotu lirycznego, mają istotne znaczenie dla tożsamości człowieka.	0–4
	7. Omówienie obrazu spuścizny w wierszu <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Alesia Razanawa: – znaczenie świadomości własnego dziedzictwa;	0–4

		– znajomość dziedzictwa – ciężar i bodziec do działania – poszanowanie i znajomość spuścizny przodków może uchronić przed popełnieniem ich błędów; – bez zrozumienia przeszłości trudno zrozumieć terażniejszość i kreować przyszłość.	
	8.	Zauważenie, że wiersz <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Janki Kupały jest wierszem stroficznym, zaś wiersz <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Alesia Razanawa – to wiersz biały	0–1
	9.	Dostrzeżenie poetyckiej funkcji języka utworu: a) w wierszu <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Janki Kupały: – porównania, metafory, epitety, które czynią język bardziej obrazowym; b) w wierszu <i>Spadczyna (Spuścizna)</i> Alesia Razanawa: – antyteza – zestawienie dwóch opozycyjnych znaczeniowo zdań; – rola anafory a rytm utworu – trzy kolejne wersy zaczynają się od wyrazu „kali”; – dialog w wierszu; – metafory, epitety.	0–4
	10.	Przedstawienie wniosków: Np. Wniosek pełny: Zarówno Kupała, jak i Razanau, w swoich wierszach opisują oddanie, przywiązanie i wierność spuściznie po przodkach, tradycji, ojczyźnie. Wiersze różnią się pod względem formy. Temat poruszony w obu wierszach był, jest i nadal będzie aktualny. Wniosek częściowy: Obaj poeci udowadniają w swoich wierszach, że należy pamiętać o tradycji i o tym, co zostawili nam przodkowie, Wiedza ta pomaga zrozumieć terażniejszość, a jednocześnie mieć nadzieję na lepszą przyszłość. Próba podsumowania: Spuścizna po przodkach jest jedną z najważniejszych wartości dla każdego człowieka.	4 2 1
Kryteria oceny języka i kompozycji			20
2. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.		6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.		4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka.		2
3. Słownictwo, frazologia, styl	Bogate i różnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.		8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl.		5
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl.		2
4. Ortografia, interpunkcja	Bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja.		4
	Na ogół bezbłędna ortografia, na ogół poprawna interpunkcja.		2
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych.		1
5. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.		2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.		1

Temat 2: Pragnienie wolności, jako największe marzenie zniewolonego człowieka. Rozważ problem na podstawie analizy i interpretacji podanych fragmentów utworu Wasyla Bykowa *Ściana*.

Kryteria		Punktacja 25	
1. Rozwinięcie Tematu	1.	Informacje o autorze: Wasyl Bykow – twórca współczesnej literatury białoruskiej; prozaik; ulubione gatunki – powieść i opowiadanie; dominującym tematem w jego twórczości była wojna; stawiał swoich bohaterów przed trudnymi wyborami moralnymi; jeden z najchętniej tłumaczonych białoruskich twórców.	0–1
	2.	Zauważenie, że utwór <i>Ściana</i> pochodzi ze zbioru opowiadań Wasyla Bykowa pod tym samym tytułem. Został on wydany w latach 90. XX wieku (1997) oraz przetłumaczony na język polski.	0–1
	3.	Wyjaśnienie znaczenia tytułu utworu <i>Ściana</i> : – kamienny mur oddzielający wilgotną i ciemną celę od nieosiągalnej wolności, o której bezustannie marzył bohater; po drugiej stronie muru zamiast upragnionej wolności na bohatera czekał plac ogrodzony murem bez wyjścia, z szubienicą pośrodku.	0–2
	4.	Omówienie specyfiki gatunku: – utwór <i>Ściana</i> to opowiadanie – gatunek epicki; prozaiczny niewielkich rozmiarów o prostej, zazwyczaj jednowątkowej fabule, bliski noweli, ale różniący się od niej m.in. swobodną kompozycją, obecnością dygresji, partii opisowych i refleksyjnych.	0–2
	5.	Zwrócenie uwagi na cechy charakterystyczne opowiadania <i>Ściana</i> : – narrator trzecioosobowy; – szczegółowe opisy atrybutów przestrzeni i stanu emocjonalnego bohatera; – detale opisane w sposób potęgujący współczucie; – doskonale zbudowane napięcie; – otwarte zakończenie – pesymistyczne, lecz z możliwością wielu interpretacji; – połączenie drobiazgowego realizmu z uniwersalnym symbolizmem.	0–3
	6.	Zauważenie, że opowiadanie przypomina przypowieść: – obecność uogólnień, które można odnieść do różnych sytuacji, czasów, miejsc, narodów: bezimienny bohater, państwo bez nazwy, gdzie panuje dyktatura; – nieokreślone miejsce, bez nazwy; – obraz więziennej ściany; – człowiek wobec totalitaryzmu	0–3

	<p>7. Omówienie sposobu kreacji bohatera w utworze:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezimienny; – wiele lat spędził w różnych więzieniach; – jego uwagę w celach przyciągały ściany; – wiedział, że jest w beznadziejnej sytuacji; – pomimo wszystko nie tracił nadziei; – sensem życia stało się zrobienie otworu w ścianie i wyjście na zewnątrz; – uparty w dążeniu do celu; – cierpliwy, ostrożny; – pracował metodycznie i bez pośpiechu; – cieszył go najmniejszy sukces – każdy odłamek muru, który udało mu się wyszarpać; – wydostanie się z celi wymagało nadludzkiego wysiłku; – jego działaniom towarzyszyło napięcie emocjonalne; – po wyjściu znalazł się w matni – plac był otoczony murem bez wyjścia, a pośrodku stała szubienica; – oszołomiony, wyczerpany i zrezygnowany; – wyjaśnienie specyfiki portretu psychologicznego bohatera 	<p>0–7</p>
	<p>8. Wskazanie nawiązań do egzystencjalizmu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sytuacja jednostki w świecie; – wybory dokonywane przez człowieka; – wolność jednostki rozpatrywana w ścisłym powiązaniu z konfliktami i napięciami historii współczesnej; – specyficzny typ bohatera – wyobcowany i nieprzystosowany, znajdujący się w sytuacji wyboru. 	<p>0–2</p>
	<p>9. Przedstawienie wniosków:</p> <p>Np.</p> <p>Wniosek pełny: Wasył Bykow w opowiadaniu <i>Ściana</i> ukazuje człowieka zniewolonego, bezimiennego – ofiarę totalitaryzmu. Bohater marzył o wolności. Kiedy pojawiała się na nią szansa, starał się ją wykorzystać. Wykazał się odwagą, cierpliwością, determinacją i ostrożnością. W utworze obecne są wątki egzystencjalizmu.</p> <p>Wniosek częściowy: Człowieka pozbawionego wolności, stać na największe poświęcenia w imię jej odzyskania. Bohater opowiadania <i>Ściana</i> wykazał się odwagą i determinacją. Wasył Bykow w opowiadaniu <i>Ściana</i> ukazuje człowieka zniewolonego, bezimiennego – ofiarę totalitaryzmu.</p> <p>Próba podsumowania: Każdy człowiek pragnie być wolny.</p>	<p>4</p> <p>2</p> <p>1</p>

Język i kompozycja		20
2. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia oraz poprawna fleksja.	6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.	4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka.	2
3. Słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo oraz poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.	8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl.	5
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl.	2
4. Ortografia, interpunkcja	Poprawna ortografia, poprawna interpunkcja.	4
	Na ogół poprawna ortografia, na ogół poprawna interpunkcja.	2
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych.	1
5. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.	2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.	1